

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
Факультет обліку та фінансів
Кафедра фінансів і кредиту

Пояснювальна записка

до дипломної роботи
на здобуття ступеня вищої освіти Магістр

на тему: «Бюджетний менеджмент як механізм управління бюджетним
процесом на місцевому рівні»

Виконав: здобувач вищої освіти
за освітньо-професійною програмою
Фінанси, банківська справа та страхування
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа
та страхування
ступеня вищої освіти Магістр
групи 1
Лутченко С. С.
Керівник: Глущенко Ю. А.
Рецензент: Кравець В. А.

Полтава - 2019 року

ЗМІСТ		ст.
Вступ.....		5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ БЮДЖЕТНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ		
		9
1.1. Сутність та складові бюджетного менеджменту.....		9
1.2. Елементи менеджменту у здійсненні бюджетного процесу на місцевому рівні.....		21
1.3. Особливості організації бюджетного менеджменту в умовах фінансової децентралізації.....		29
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ОРГАНІЗАЦІЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ		
		33
2.1. Загальна характеристика діяльності Фінансового управління.....		33
2.2. Аналіз стану виконання місцевих бюджетів за доходами.....		40
2.3. Рівень виконання видатків місцевих бюджетів.....		52
2.4. Автоматизація формування місцевих бюджетів.....		58
РОЗДІЛ 3. РОЗВИТОК БЮДЖЕТНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УМОВАХ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....		
		66
3.1. Удосконалення системи планування місцевих бюджетів.....		66
3.2. Напрями удосконалення ефективного бюджетування.....		72
3.3. Розвиток системи міжбюджетних відносин та фінансового вирівнювання		78
ВИСНОВКИ		84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		86
ДОДАТКИ.....		94

ВСТУП

Актуальність теми. Європейська інтеграція України обумовлює важливі зміни, щодо розвитку держави демократичним шляхом, застосування постулатів фінансової децентралізації, розмежування бюджетних повноважень між ланками бюджетної системи, повноцінного застосування принципу субсидіарності шляхом наближення послуг до безпосереднього споживача.

В умовах децентралізації питання ефективності державного управління в Україні варто розглядати крізь призму реалізації механізму управління бюджетними ресурсами на основі досягнення поставленої мети, повноцінного функціонування принципів бюджетної і податкової систем, удосконалення моделі міжбюджетних відносин.

В українській моделі управління бюджетом обсяги зобов'язань за видатками місцевих бюджетів перевищують доходи, а міжбюджетні трансферти є головним джерело фінансування.

Зазначені проблемні аспекти та напрями їх вирішення досліджувалися такими вченими, як С. Буковинський, О. Василик, Ю. Глущенко, В. Зайчикова, К. Павлюк, Д. Полозенко, В. Опарін, І. Стефаник, В. Федосов, І. Чугунов та ін.

Враховуючи наукові досягнення в цьому напрямку, стратегічними у процесі дослідження залишаються питання структурних економічних змін, покращення стану соціального забезпечення громадян, ефективності використання бюджетних коштів, організації управління та контролю за процесом мобілізації та перерозподілу коштів між бюджетними рівнями.

Ми підтримуємо думку науковців, що прийнятною моделлю в цьому напрямку є змішана децентралізована модель управління, що базується на здійсненні фінансування державою основних загальнодержавних функцій та передачу повноважень місцевим органам влади з достатнім фінансовим ресурсом у вигляді податків і зборів, як засіб мотивації до їх мобілізації, заощадливості та ефективності.

Процес побудови нової концепції державного управління передбачає

розширення функцій органів місцевого самоврядування, делегування повноважень та посилення відповідальності за використанням бюджетних ресурсів.

Потрібно сприяти розмежуванню між бюджетами витратних повноважень на середньострокову перспективу. Цей процес має супроводжуватися шляхом закріплення загальнодержавних податків та переформатування принципів існування системи управління на розвиток, що дозволить сформувати фінансово спроможні громади здатні до самореалізації та активної позиції.

В зв'язку з цим, необхідні заходи активізації розвитку та детінізації економіки, зменшення податкового тягара, запровадження механізмів взаємодії влади, громади та бізнесу.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дипломна робота виконана в межах програми науково-дослідних робіт кафедри фінансів і кредиту за темою «Удосконалення механізму фінансової діяльності підприємств, організацій і установ».

Мета і завдання дослідження. Метою дипломної роботи є дослідження теоретичних основ та практики управління бюджетним процесом на прикладі місцевих бюджетів Полтавського району в умовах децентралізації державного управління в Україні. У процесі дослідження вирішувалися наступні завдання:

- розкрити теоретико-методологічні основи бюджетного менеджменту;
- дослідити методику організації бюджетного менеджменту в умовах фінансової децентралізації;
- дослідити стан виконання місцевих бюджетів за доходами та видатками (на прикладі Фінансового управління Полтавської райдержадміністрації);
- аргументувати пропозиції щодо удосконалення системи планування місцевих бюджетів;
- визначити напрямки удосконалення розвитку ефективного бюджетування;
- запропонувати перспективи розвитку системи міжбюджетних відносин

та фінансового вирівнювання.

Предмет і об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є менеджмент місцевих бюджетів в системі державного управління. Предметом дослідження є механізм бюджетного управління системою місцевих бюджетів.

Методи дослідження. Теоретична і методологічна основи дослідження ґрунтуються на використанні основних положень економічної й фінансової теорії, розробок вітчизняних та зарубіжних вчених із питань бюджетного менеджменту, а також діючі законодавчі та нормативні акти. У роботі використані наступні методи наукових досліджень: абстрактно-логічний (уточнення сутності бюджетного менеджменту); узагальнення (вивчення світового досвіду бюджетного управління); розрахунково-конструктивний (оцінка стану виконання місцевих бюджетів Полтавського району); графічний (побудова діаграм).

Інформаційна база дослідження. Теоретичною основою дослідження є праці науковців щодо бюджетного менеджменту, зокрема монографії, періодична література, матеріали науково-практичних конференцій, електронні інтернет ресурси, власні дослідження.

Практичне дослідження здійснено на базі Фінансового управління Полтавської районної державної адміністрації, м. Полтава, зокрема на матеріалах фінансової, статистичної та податкової звітності.

Наукова новизна та практичне значення одержаних результатів. В дипломній роботі розкрито теоретико-методологічні основи бюджетного менеджменту та уточнено, що зменшення рівня дотаційності має компенсуватися за рахунок закріплення частки загальнодержавних податків, що сприятиме ефективному їх розподілу.

Запропоновано при формуванні партиципаторного бюджету розширити можливості участі громадян у формулюванні напрямів бюджетної політики та пропозицій вже на початкових стадіях бюджетного процесу.

Узагальнено концепцію розвитку системи державного управління та запропоновано розширення функцій органів місцевого самоврядування,

делегування повноважень шляхом закріплення загальнодержавних податків та посилення відповідальності за використанням бюджетних ресурсів.

Практичне значення отриманих результатів полягає у використанні їх у процесі управління бюджетним процесом на рівні місцевих бюджетів України та реалізації місцевої соціально-економічної політики.

Особистий внесок здобувача. Дипломна робота є самостійним науковим дослідженням. Висновки та пропозиції, зазначені в роботі, належать особисто автору.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження доповідалися й одержали позитивну оцінку на VI Всеукраїнській науково-практичній конференції «Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики» (31 жовтня 2019 року, м. Полтава).

Публікації. За результатами досліджень опубліковано 2 наукових праці загальним обсягом 0,35 др. арк.

Структура та обсяг дипломної роботи. Дипломна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел, що нараховує 69 найменувань, містить 15 таблиць, 31 рисунок, 5 додатків. Основний зміст дипломної роботи викладено на 94 сторінках друкованого тексту.